

"Kuin muutkin kansalaiset"

Malikkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutusten vaikutuksia 10 vuoden ajalta

Malike – Tanja Tauria

MALIKE

Tiivistelmä

Malike teki vaikutuskyselyn henkilöille, jotka olivat käyneet Ulos talosta, pois pihasta -toimintaväline-koulutuksen vuosien 2008–2017 aikana. Kyselyn perusteella koulutuksella on ollut tavoiteltuja vaikutuksia!

Koulutukseen osallistuneet henkilöt kertoivat lisänneensä vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumisen mahdollisuuksia jakamalla tietoa ja taitoa omissa verkostoissaan sekä järjestämällä tapahtumia, retkiä ja ulkoilua.

He ovat järjestäneet myös alueellisia Ulos talosta, pois pihasta -toimintaväline-koulutuksia sekä hankkineet ja vuokranneet soveltuvia apu- ja toimintavälineitä vaikeasti vammaisten ihmisten käyttöön. Koulutuksen kautta muodostui yhteistyötä tekeviä verkostoja ja yhteistyön tekeminen lisääntyi.

Kun kysimme mieleenpainuvinta kokemusta, esille nousivat erityisesti vaikeasti vammaisten ihmisten ilmeistä ja eleistä näkyvä ilo, riemu ja onnellisuus, kun he olivat päässeet retkelle luontoon. Vastaajat toivat esille myös osallistumisen kokemusten

**Kyselyn perusteella
koulutuksella on ollut
tavoiteltuja vaikutuksia!**

voimakkuuden ja sen, kuinka niitä muistellaan vielä pitkien aikojen jälkeenkin.

Vastauksista nousivat myös vastaajien omat kokemukset toimintavälineillä liikkumisesta vaikeasti vammaisten retkeläisten kanssa ja oivallukset siitä, että osallistuminen on mahdollista sopivilla apu- ja toimintavälineillä.

Kyselyn vastausten mukaan Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutukseen oltiin erityisen tyytyväisiä. Koulutuksen rakennetta ja sisältöä pidettiin hyvänä, tarpeellisena ja toimivana. Koulutus koettiin ainutlaatuiseksi ja Malikkeen toivottiin jatkavan sitä.

Malike

Malikkeen toiminnan tavoitteena on tarjota erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia vaikeasti vammaisille lapsille ja aikuisille sekä lisätä tietoa ja vaikuttaa niihin asioihin, jotka edistävät heidän osallistumistaan ja osallisuuttaan. Vaikeasti vammaisilla tarkoitamme ihmisiä, jotka tarvitsevat toimintavälineen ja toisen ihmisen apua voidakseen osallistua ja liikkua.

Malike järjestää koulutusta ja toiminnallisia kursseja vaikeasti vammaisten lasten perheille ja aikuisille sekä toimintavälineiden kokeilutapahtumia yhdessä verkostojen kanssa. Malikkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutus on suunnattu lähi-ihmisille ja eri alojen ammattilaisille. Malike tarjoaa myös neuvontaa ja ohjausta toimintavälineiden käytössä ja hankinnassa sekä toimintavälineiden kokeilumahdollisuuksia.

Malike toimii osana Kehitysvammaisten Tukiliittoa. Toimintaamme rahoittaa sosiaali- ja terveysministeriö Veikkauksen tuotoilla. Malike toimii valtakunnallisesti ilman diagnoosirajoja.

Lisätietoa Malikkeen toiminnasta osoitteesta www.malike.fi.

MALIKE

Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutus

Malikkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutus tarjoaa ratkaisuja vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumisen edistämiseen toimintavälineitä hyödyntäen. Koulutus on suunnattu vaikeasti vammaisten henkilöiden lähi-ihmisille ja eri alojen ammattilaisille.

Koulutusmalli luotiin Aikuis-Malike-projektissa (2007–2011) lisäämään vaikeasti vammaisten aikuisten osallistumisen mahdollisuuksia. Projektin jälkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutus on juurtunut osaksi Malikkeen toimintaa. Koulutuksiin on osallistunut vaikeasti vammaisten lasten ja aikuisten kanssa työskenteleviä ammattilaisia, perheenjäseniä ja muita lähihihmiä.

Koulutuksiin on osallistunut vaikeasti vammaisten lasten ja aikuisten kanssa työskenteleviä ammattilaisia, perheenjäseniä ja muita lähihihmiä.

Alueellisissa koulutuksissa syntyy tekijöiden verkosto

Koulutuksiin sisältyy retki- tai tapahtumapäivä, joka tarjoaa vaikeasti vammaisille ihmisille mahdollisuuden päästä retkelle luontoon tai osallistua tapahtumaan. Val-

takunnallisilla koulutuksilla luodaan pohja alueellisen koulutuksen järjestämiselle.

Valtakunnallisen koulutuksen jälkeen on mahdollista organisoida oma alueellinen toimintavälinekoulutus ja koota alueellisia toimijoita yhteen. Organisoija vastaa käytännön järjestelyistä, Malikkeen työntekijät toimivat kouluttajina. Alueellisten koulutusten seurauksena saadaan verkosto ihmisiä, jotka osaavat käyttää toimintavälineitä ja järjestää vaikeasti vammaisille ihmisille osallistumismahdollisuuksia toimintavälineitä hyödyntäen.

Alueellisen toimintavälinekoulutuksen jälkeen Malike tukee verkostoa vielä tapahtuman järjestämisessä esimerkiksi niin, että kaksi Malikkeen työntekijää tulee paikalle toimintavälineiden kanssa ja on tarvittaessa teknisenä tukena.

Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksia on järjestetty kymmenen vuoden (2008–2017) aikana 57. Koulutuksiin on osallistunut 710 henkilöä ja koulutusten retki-/tapahtumapäiviin on osallistunut 433 vaikeasti vammaista retkeläistä.

Kyselyn taustaa ja tietoa vastaajista

Kysely tehtiin tammi-helmikuussa 2018 henkilöille, jotka olivat käyneet Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksen vuosien 2008–2017 aikana. Kyselyllä selvitettiin, onko Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksella ollut tavoiteltuja vaikutuksia.

Kysely toteutettiin verkossa webropol-kyselynä, ja se lähetettiin Malikkeen verkstopostin sähköpostilistalla oleville henkilöille. Kyselyä markkinoitiin myös Malikkeen verkkosivuilla ja Facebook-sivuilla.

Vastausaika oli kolme viikkoa. Kahden viikon jälkeen lähetettiin vielä muistutusviesti verkstopostin sähköpostilistalla oleville. Kyselyyn tuli 74 vastausta. Vastaajia oli ympäri Suomen ja kaikilta koulutusvuosilta.

Kyselyssä oli sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Osa kysymyksistä laadittiin Malikkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksille asetettujen tuloskriteerien pohjalta.

**Osa kysymyksistä
laadittiin asettujen
tuloskriteereiden
pohjalta.**

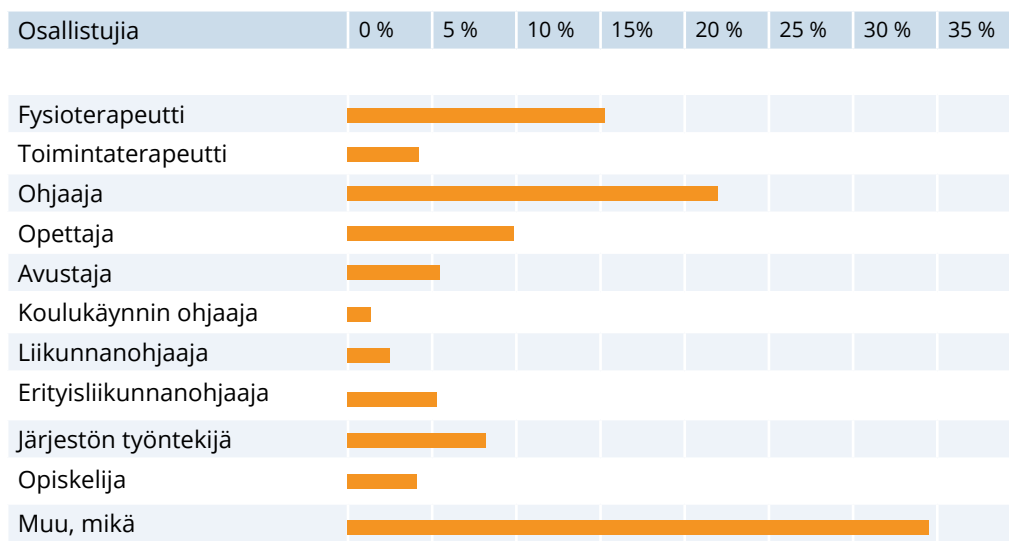
Asetettuja tulokriteerejä ovat:

- Koulutuksiin osallistujat saavat uutta tietoa, ideoita ja kokemuksia vaikeasti vammaisten lasten ja aikuisten osallistumisen mahdollisuuksista.
- Koulutukset muuttavat koulutukseen osallistuvien toimintatapoja. Osallistujat lisäävät omassa toimintaympäristössään vaikeasti vammaisten osallistumisen mahdollisuuksia.
- Koulutukset synnyttävät uusia alueellisia verkostoja tukemaan vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumista.

Kysymykset laadittiin kääntämällä tulokriteerit väitteen muotoon. Lisäksi haluttiin kysyä avoimia kysymyksiä ja saada näin tietoa siitä, millaisia vaikutuksia koulutuksiin osallistuneiden mukaan Malikkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksilla on ollut vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumisen mahdollisuuksien lisääntymiseen.

Kyselyyn vastanneista (n=74) naisia oli 91 % ja miehiä 9 %.

Kyselyyn vastanneet edustivat monia eri ammattikuntia. Ohjaajat, fysioterapeutit ja opettajat olivat suurimmat vastaajaryhmä. Vastaajien määrä: 74.

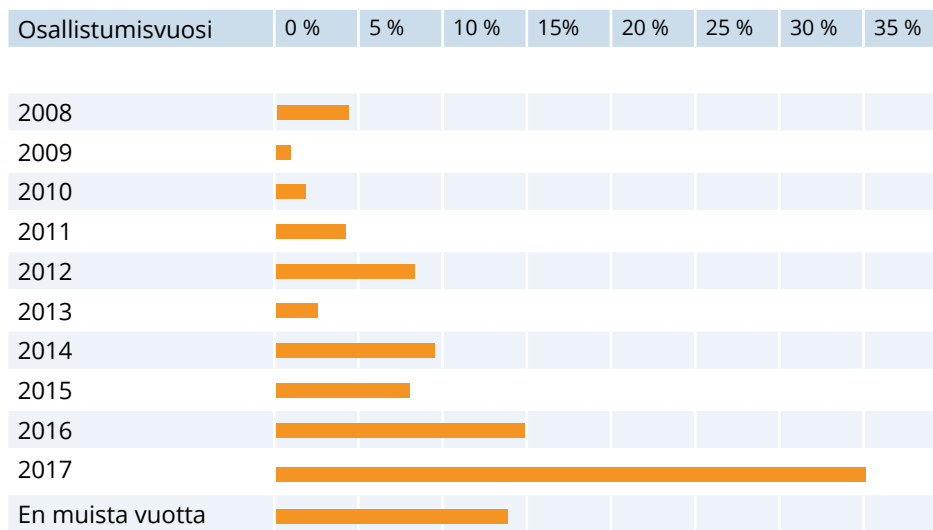
TAULUKKO. Osallistujien taustatietoja.

Kohtaan Muu, mikä? vastattiin muun muassa erityislapsen isä tai äiti, huoltaja, lähihoitaja, sairaanhoitaja – yrittäjä, partiolainen, perhetyöntekijä, palvelukotiohjaaja, omainen, kurssivastaava, puheterapeutti, kuntoutusohjaaja, projektityöntekijä, päihdetyöntekijä, vanhempainyhdistyksen edustaja ja kehitysvammaistenohjaaja.

Vastaajia oli kaikilta kyselyn koulutusvuosilta kymmenen vuoden ajalta (2008–2017). Vastaajista 50 prosenttia oli osallistunut koulutukseen vuosina 2016–2017. Vastaajien määrä: 74.

MALIKE

TAULUKKO. Koulutukseen osallistumisvuosi (vastaukset prosentteina).

Kyselyyn vastasi sekä valtakunnallisen että alueellisen koulutuksen käyneitä. Vastaaajista yli 60 prosenttia (n=74) vastasi osallistuneensa valtakunnalliseen koulutukseen. Vastaaajista 14 prosenttia ei muistanut koulutukseen osallistumisvuotta.

Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutusten vaikutuksia

Malikkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutusten vaikutuksia kysyttiin sekä monivalintakysymyksillä että avoimilla kysymyksillä.

Tietoa, kokemuksia, retkiä, yhteistyötä ja verkostoja

Sivulla 10 olevasta taulukosta selviää, että 99 prosenttia vastaajista (n=74) koki **saaneensa koulutuksesta uutta tietoa ja ideoita vaikeasti vammaisten aikuisten / lasten osallistumisen mahdollisuuksista**. Vastaajista 80 prosenttia vastasi, että väittämä piti täysin paikkansa ja 19 prosenttia arvioi, että väite pitää enimmäkseen paikkansa.

99% koki saaneensa koulutuksesta uutta tietoa ja ideoita vaikeasti vammaisten aikuisten / lasten osallistumisen mahdollisuuksista.

Lähes kaikki vastaajat (n=74) arvioivat, että he olivat saaneet Malikkeen koulutuksessa käytännön kokemuksia vaikeasti vammaisten aikuisten/lasten osallistumisen mahdollistamisesta toimintavälineitä hyödyntäen. Vastaajista 84 prosentin mielestä väite piti täysin paikkansa ja 15 prosentin mielestä se piti enimmäkseen paikkansa.

Vastaajista (n=74) 64 prosenttia kertoi koulutuksen jälkeen järjestäneensä tai olleensa mukana järjestämässä retken, tapahtuman, ulkoilun tms. vaikeasti vammaisille osallistujille. Väite piti 55 prosentin mielestä täysin paikkansa ja 9 prosentin mielestä enimmäkseen paikkansa. Vastaajista 13 prosenttia oli sitä mieltä, että väite piti vain jossain määrin paikkansa. Vastaajista 23 prosenttia ei ollut järjestänyt tai ollut mukana järjestämässä retkeä, tapahtumaa ulkoilua tms.

Vastaajista (n=74) 46 prosenttia kertoi vuokranneensa koulutuksen jälkeen toimintavälineen mahdollistamaan vaikeasti vammaisen henkilön osallistumista. Vastaajista 39 prosentin mielestä väite piti täysin paikkansa, seitsemän prosentin mielestä enimmäkseen paikkansa. Vastaajista 46 prosenttia ei ollut vuokrannut toimintavälineitä.

Koulutukseen osallistuminen lisäsi tiedon ja materiaalin jakamista. Väite ”Koulutuksen jälkeen olen jakanut tietoa ja materiaalia vaikeasti vam-

**Lähes 100%
koki saaneensa
käytännön kokemuksia
osallistumisen
mahdollistamisesta
toimintavälineitä
hyödyntäen.**

**Koulutuksen jälkeen
yli 60 % oli aktiivisesti
mukana järjestämässä
toimintaa vaikeasti
vammaisille
osallistujille.**

maisten ihmisten osallistumisen mahdollisuuksista omissa verkostoissani” piti 53 prosentin mielestä täysin ja 30 prosentin mielestä enimmäkseen paikkansa. Vastaajien määrä oli 74.

Vastaajista (n=74) 46 prosenttia kertoi **tekevänsä edelleen yhteistyötä jonkun koulutuksessa tai sen organisoinnissa mukana olleen tahon kanssa**. Kyselyyn vastanneista 28 prosenttia arvioi, että väite pitää täysin paikkansa ja 18 prosenttia, että väite piti enimmäkseen paikkansa. Vastaajista 24 prosenttia arvioi, että väite piti vain osittain paikkansa ja 30 prosentin mielestä väite ei pitänyt lainkaan paikkaansa.

Koulutukseen osallistuminen oli edistänyt yhteistyötä tekevien verkostojen tai ryhmien muodostumista. Vastaajista (n=74) 32 prosenttia arvioi, että **koulutuksen jälkeen muodostui yhteistyötä tekeviä verkostoja tai ryhmiä**. Väittämä piti täysin tai enimmäkseen paikkansa 32 prosentin mielestä. 30 prosentin mielestä väite piti vain osittain paikkansa ja 38 prosentin mielestä väite ei pitänyt lainkaan paikkaansa.

Edellä olevat tulokset ovat nähtävissä seuraavasta taulukosta, jossa on arvioitu, kuinka hyvin väittämät pitävät paikkansa. Vastaajien määrä: 74.

ULOS TALOSTA, POIS PIHASTA -TOIMINTAVÄLINEKOULUTUSTEN VAIKUTUKSIA

Arvioi neliportaisella asteikolla, kuinka hyvin seuraavat väittämät pitävät paikkansa.

- Pitää täysin paikkansa
- Pitää enimmäkseen paikkansa
- Pitää vain jossain määrin paikkansa
- Ei pidä lainkaan paikkaansa

1. Sain koulutuksesta uutta tietoa ja ideoita vaikeasti vammaisten aikuisten / lasten osallistumisen mahdollisuuksista.

Väittämä	Pitää täysin paikkansa	Pitää enimmäkseen paikkansa	Pitää vain jossain määrin paikkansa	Ei pidä lainkaan paikkaansa
1. Sain koulutuksesta uutta tietoa ja ideoita vaikeasti vammaisten aikuisten / lasten osallistumisen mahdollisuuksista.	80 %	19 %	1 %	0 %
2. Sain koulutuksessa käytännön kokemuksia vaikeasti vammaisten aikuisten / lasten osallistumisen mahdollistamisesta toimintavälineitä hyödyntäen.	84 %	15 %	1 %	0 %
3. Koulutuksen jälkeen olen järjestänyt tai ollut mukana järjestämässä retken, tapahtuman, ulkoilun tms. vaikeasti vammaisille osallistujille.	55 %	9 %	12 %	23 %
4. Koulutuksen jälkeen olen vuokrannut toimintavälineen mahdollistamaan vaikeasti vammaisen henkilön osallistumista.	39 %	7 %	8 %	46 %
5. Koulutuksen jälkeen olen jakanut tietoa ja materiaalia vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumisen mahdollisuuksista omissa verkostoissani.	53 %	30 %	16 %	1 %
6. Teen edelleen yhteistyötä jonkun koulutuksessa tai sen organisoinnissa mukana olleen tahon kanssa.	28 %	18 %	24 %	30 %
7. Koulutuksen jälkeen muodostui yhteistyötä tekeviä verkostoja tai ryhmiä.	12 %	20 %	30 %	38 %
2. Sain koulutuksessa käytännön kokemuksia vaikeasti vammaisten aikuisten / lasten osallistumisen mahdollistamisesta toimintavälineitä hyödyntäen.

Väittämä	Pitää täysin paikkansa	Pitää enimmäkseen paikkansa	Pitää vain jossain määrin paikkansa	Ei pidä lainkaan paikkaansa
2. Sain koulutuksessa käytännön kokemuksia vaikeasti vammaisten aikuisten / lasten osallistumisen mahdollistamisesta toimintavälineitä hyödyntäen.	84 %	15 %	1 %	0 %
3. Koulutuksen jälkeen olen järjestänyt tai ollut mukana järjestämässä retken, tapahtuman, ulkoilun tms. vaikeasti vammaisille osallistujille.

Väittämä	Pitää täysin paikkansa	Pitää enimmäkseen paikkansa	Pitää vain jossain määrin paikkansa	Ei pidä lainkaan paikkaansa
3. Koulutuksen jälkeen olen järjestänyt tai ollut mukana järjestämässä retken, tapahtuman, ulkoilun tms. vaikeasti vammaisille osallistujille.	55 %	9 %	12 %	23 %
4. Koulutuksen jälkeen olen vuokrannut toimintavälineen mahdollistamaan vaikeasti vammaisen henkilön osallistumista.

Väittämä	Pitää täysin paikkansa	Pitää enimmäkseen paikkansa	Pitää vain jossain määrin paikkansa	Ei pidä lainkaan paikkaansa
4. Koulutuksen jälkeen olen vuokrannut toimintavälineen mahdollistamaan vaikeasti vammaisen henkilön osallistumista.	39 %	7 %	8 %	46 %
5. Koulutuksen jälkeen olen jakanut tietoa ja materiaalia vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumisen mahdollisuuksista omissa verkostoissani.

Väittämä	Pitää täysin paikkansa	Pitää enimmäkseen paikkansa	Pitää vain jossain määrin paikkansa	Ei pidä lainkaan paikkaansa
5. Koulutuksen jälkeen olen jakanut tietoa ja materiaalia vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumisen mahdollisuuksista omissa verkostoissani.	53 %	30 %	16 %	1 %
6. Teen edelleen yhteistyötä jonkun koulutuksessa tai sen organisoinnissa mukana olleen tahon kanssa.

Väittämä	Pitää täysin paikkansa	Pitää enimmäkseen paikkansa	Pitää vain jossain määrin paikkansa	Ei pidä lainkaan paikkaansa
6. Teen edelleen yhteistyötä jonkun koulutuksessa tai sen organisoinnissa mukana olleen tahon kanssa.	28 %	18 %	24 %	30 %
7. Koulutuksen jälkeen muodostui yhteistyötä tekeviä verkostoja tai ryhmiä.

Väittämä	Pitää täysin paikkansa	Pitää enimmäkseen paikkansa	Pitää vain jossain määrin paikkansa	Ei pidä lainkaan paikkaansa
7. Koulutuksen jälkeen muodostui yhteistyötä tekeviä verkostoja tai ryhmiä.	12 %	20 %	30 %	38 %

TAULUKKO. Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutusten vaikutuksia.

Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutusmalli on edistänyt alueellisten verkostojen syntymistä, sillä 18 prosenttia kyselyyn osallistuneista (n=74) vastasi, että on koulutuksen jälkeen organisoinut alueellisen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksen tai ollut mukana organisoimassa sellaista.

Apu- ja toimintavälineiden hankkiminen lisääntyi

Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutukseen osallistuneista useat kertoivat hankkineensa koulutuksen jälkeen toimintavälineitä mahdollistamaan vaikeasti vammaisten henkilöiden osallistumista.

Vastaajat kertoivat, että hänelle/asiakkaalle/omaiselle oli myönnetty toimintaväline tai toimintavälineitä eri rahoitusten avulla tai toimintaväline oli maksettu itse. Vastaajalle/asiakkaalle/omaiselle on voitu myöntää/hankkia toimintavälineitä useamman rahoituksen kautta.

- Terveystieteiden tutkimuskeskuksen kuntoutuksen apuvälineenä kertoi toimintavälineen saaneensa 8 prosenttia vastaajista.
- Sosiaalitoimesta vammaispalvelulain ja -asetuksen nojalla vastasi 8 prosenttia saaneensa toimintavälineen.
- Opetustoimelta vastasi toimintavälineen saaneensa kolme prosenttia vastaajista, ja vakuutuksen perusteella 1 prosenttia.

- Apurahan tai lahjoituksen kertoi saaneensa 7 prosenttia vastaajista.
- Muun rahoituksen turvin oli toimintavälineen hankkinut 19 prosenttia.
- Vastaajista 19 prosenttia oli maksanut toimintavälineen itse.

Vastaajista (n=74) 50 prosenttia kertoi, että ei ole hankkinut toimintavälinettä. Heistä 14 prosenttia kertoi suunnittelevansa välineen hankintaa.

Edellä olevat tulokset ovat nähtävissä seuraavasta taulukosta.

TAULUKKO. Toimintavälineiden hankkiminen Malikkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutusten jälkeen.

Hankitut välineet

Avoimeen kysymykseen hankituista apu- ja toimintavälineistä vastaajat (n=45) yksilöivät 60 välinettä. Muutamassa vastauksessa kerrottiin, että oli hankittu esimerkiksi useita maastoliikkumisen välineitä tai pulkkia, mutta välineitä ei yksilöity.

Eniten mainintoja (n=12) oli erilaisista erityispolkupyöristä (muun muassa kolmipyöräisistä, tandem- ja nojapyöristä sekä erimallisista sähköavusteisista polkupyöristä).

Muita hankittuja välineitä olivat esimerkiksi Hippocampe-maastopyörätuolit, erilaiset maastorattaat ja -kärryt, Snow Comfort -kelkat, hiihto- ja luistelukelkat, Stabilo-asentotyynyt, sukset pyörätuoliin, erilaiset pulkat, jääkiekkokelkat, mönkijä, kajakki ja Spashy-kylpytuoli.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä oli myönnetty mm. maastorattaat, kolmipyörä, erityispolkupyörä ja rattaat.

Vammaispalvelulain ja -asetuksen nojalla oli sosiaalitoimesta myönnetty muun muassa erityispolkupyörä, tandempyörä, maastokärry, juoksurattaat, luistelukelkka ja Stabilo-istuin.

Opetustoimelta perusopetuslain nojalla oli käyttöön myönnetty kajakki ja vaakuituksen nojalla sähköavusteinen kolmipyörä.

Erilaisia polkupyöriä oli hankittu myös apurahojen, avustusten ja oman rahoituksen turvin. Malikkeen korttikampanjan kautta oli hankittu muun muassa Snow Comfort -kelkkoja ja Stabilo-asentotyynyjä.

Vastaajat suunnittelivat muun muassa erilaisten polkupyörien, sisäpelikassien ja laskettelukelkkojen hankintaprosessin käynnistämistä.

Hankituista apu- ja toimintavälineistä mainittiin eniten erilaisia erityispolkupyöriä.

”Kuin muutkin kansalaiset” – kokemuksia vaikeasti vammaisten henkilöiden osallistumisesta

Avoimeen kysymykseen ”Kerro mieleenpainuvuvin kokemus koulutukseen tai muutoin vaikeasti vammaisten henkilöiden osallistumiseen liittyen” tuli 49 vastausta.

Vastauksista nousivat erityisesti vaikeasti vammaisten ihmisten ilmeistä ja eleistä näkyvä ilo, riemu ja onnellsuus, kun retkeläiset olivat päässeet osallistumaan ja luontoon. Vastauksissa tuotiin myös esille kokemusten voimakkuutta ja sitä, kuinka niitä muistellaan ja niistä puhutaan vielä pitkien aikojen jälkeenkin.

Olimme kokeilemassa polkupyöriä melko haastavassa maastossa.

Minulla istui kyydissä edessä alaraajahalvautunut iso poika.

Hän oli niin onnellinen ja innoissaan pyöräilystä, että nauro i ääneen.

Onnelliset ilmeet retkeläisten ja heidän lähipiirinsä kasvoilla.

Lapsen ilmeet, kun hän pääsi osallistumaan.

Se riemun tunne minkä asiakkaat saivat, kun pääsivät osallistumaan luisteluun.

Mieleenpainuvinta on aina liikuntarajoitteisen henkilön riemu, kun hän kokee jotain erilaista esim. maastokärryllä kulkemisen metsässä pienillä poluilla, vauhdin hurman pyöräillessä tai lumen pöllyämisen kasvoille pulkkamäessä.

Järjestimme palvelutalolla pyöräilytapahtuman, siellä monia kommentteja kuinka mukavaa päästä ulos muullakin kuin pyörätuolilla. Moni koki olevansa enemmän ”kuin muutkin kansalaiset”. Päivä oli monella voimaannuttava, juttelevat siitä vieläkin.

Avustettavat todella nauttivat metsäretkestä, jossa saivat myös syödä mustikoita.

Ollaan käyty asiakkaiden kanssa paikallisessa jäähallissa luistelemassa käyttäen jäällä kulkevaa kelkkaa. Se on suuri juttu ihmisille, jotka eivät ole koskaan luistelleet.

Olimme kahden aikuisella iällä olevan vaikeavammaisen naisen kanssa tapahtumassa. Kuvat, joita päivästä otimme, on ollut asiakkaiden sängyn vierellä ja niitä elekieltä käyttäen keskusteluun asian tiimoilta. Asiakkaat ovat olleet innoissaan ja heille metsälenkki, jonka teimme, oli iso suuri juttu.

Kyllä kaikki tapahtumat ja retket jättävät hienoja muistoja. Vaikka aina ensisijainen tarkoitus on tarjota elämystä asiakkaalle, saa niitä joka kerta vähintään yhtä paljon itsekkin. Myös se, kun asiakkaat muistelevat reissujamme pitkienkin aikojen jälkeen, kannustaa taas jatkamaan.

Onnistumisen kokemukset ja osallistumisen ilo.

Yhteinen ilo ja tekeminen aidoissa vuorovaikutustilanteissa.

Tapahtuma, missä olimme mukana avustamassa vaikeasti vammaisten lasten ulkoilua, oli selvästi onnistunut ja antoi lapsille kokemuksia, joihin heillä ei tavallisesti ole mahdollisuutta.

Tieto muuttuu itse koetuksi kokemukseksi

Vastauksista nousivat myös vastaajien omat kokemukset toimintavälineillä liikumisesta vaikeasti vammaisten retkeläisten kanssa ja oivallukset siitä, että osallistuminen on mahdollista sopivilla apu- ja toimintavälineillä.

Tajusin että myös talvella on mahdollista osallistua koko perheenä esim. pulkkailuun.

Metsäretki vaikeassa maastossa. Oli yllättävää huomata, miten tavallaan helppoa liikkuminen oli eri toimintavälineiden kanssa.

Kun on olemassa talviliikkumisen välineitä, joilla vaikeasti vammaisen henkilö pääsee kokemaan vauhdin hurmaa ja jonkinlaista vapauden tunnetta, yksinkertaisesti tekemään niitä juttuja, mitä muutkin. Se oli niin koulutuksessa kuin näiden henkilöiden kokemuksissakin ihan paras juttu.

Retkipäivä kokonaisuudessaan oli hieno kokemus. Oli kiva nähdä, että vaikeastikin vammaisten ihmisten kanssa on mahdollista lähteä vaikeampaankin maastoon, kun välineet ovat oikeanlaiset. Oli hienoa nähdä retkeläisten ilo, kun he pääsivät kulkemaan luonnossa.

Melonta sisuille Roihu valtakunnallisella partioleirillä. Nuorten partiolaisten ymmärryksen lisääntyminen pyörätuoliradalla.

Koulutus/tapahtumapäivä ulkona kentällä oli todella mieleenpainuva ja hyvin järjestetty. Oli huikeaa nähdä miten näppärästi kouluttajat toimivat, kuten mm. kuinka pistettiin pystyyn sosiaaliset tilat/hoituhuone, luistelukentän pukukoppiin. Itse sain ja halusin osallistua mahdollisimman moneen toimintapisteeseen.

Ammattikoulutukseni puolelta olen lukenut hieman erityisliikunnasta ja jonkin verran vaikeasti vammaisista on kokemusta, mutta että näin konkreettisesti se, että ulos talosta ja pois pihasta onnistuu, kun vain tietää mistä tietoa ja välineitä hakee. Ja, että tällaisia koulutuksia on saatavilla, jossa tämä todellakin konkretisoituu! Kiitos Malikkeelle!

Todella hienoa, että koulutuksessa oli mukana aidosti vaikeasti vammaisia henkilöitä. Sain hyvää kokemusta esim. henkilön tukemistarpeista ja oli hienoa nähdä aitoa iloa ulkona olosta. Oli myös hyvä kokemus olla itse maastorattaiden kyydissä.

Sai esimakua tulevaisuudesta, kun omat lapset kasvavat isommiksi.

MALIKE

Vastaajien kehitysideoita

Vastaajilta kysyttiin myös kehitysideoita tai muuta Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutukseen liittyvää palautetta Malikkeelle.

Vastauksissa nousi esille, että Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutukseen oltiin erityisen tyytyväisiä. Koulutuksen rakennetta ja sisältöä pidettiin hyvänä, tarpeellisena ja toimivana. Koulutus koettiin ainutlaatuiseksi ja toivottiin Malikkeen jatkavan niitä.

**Todella tärkeitä koulutuksia!
Herättää meidät ohjaajat
ymmärtämään, että
on mahdollisuuksia
monenlaiseen liikkumiseen.**

Jatkakaa tämän ilosanoman levittämistä! Järjestäkää edelleen koulutuksia eri puolilla maata, kertokaa erilaisista välineiden hankintakanavista, aina voi löytyä sponsoreita yllättäviltä tahoilta. Kannustakaa työntekijöitä viemään asiakkaita erilaisiin paikkoihin, olemaan näkyvissä. Kun ympäristö näkee ilon ja riemun, löytyy myös auttamishalua, joka voi johtaa avustuksiin välineiden hankinnassa. Me ainakin olemme saaneet kokea tuota halua auttaa juuri sellaisilta tahoilta, mistä sitä vähiten on osattu odottaa.

Mielestäni koulutuskonsepti on erittäin hyvä ja toimii jatkossakin.

Koulutus oli todella hyvä. Tilasin sen myös omille opiskelijoilleni ja oli ihana nähdä, kuinka hyvin kaikki meni. Järjestämme koulutuksen taas tänä vuonna, tällä kertaa itse. Kiitos!

Todella tärkeitä koulutuksia! Herättää meidät ohjaajat ymmärtämään, että on mahdollisuuksia monenlaiseen liikkumiseen.

Hyvin tehty koulutus, ei liian tiukkapipoinen vaan sopivan asiallinen ja rento.

Jatkakaa samaan malliin. Niin moni on vielä tietämätön teistä ja tarjoamistanne koulutuksista ja palveluista.

Kohderyhmälle räätälöidyt koulutukset erinomaisia.

Tämän kevään opetuksessa minulla on suunnitteilla yhteinen retki kahden koululuokan (yleisopetuksen 8. luokka ja vaativan erityisen tuen 8. – 9. lk) kanssa, jonka toteutukseen todennäköisesti tarvitsemme joitakin toimintavälineitä. Silloin viimeistään opit tulevat oikeaan käyttöön :) Retkeä toteuttamassa ovat paitsi koulun opettajat ja ohjaajat, myös eri pääaineiden opettajaopiskelijat.

MALIKE

Varsinaisia ideoita koulutuksen kehittämiseen tuli vähän, mutta yksittäisissä vastauksissa toivottiin ruotsinkielistä kouluttajaa länsirannikolle sekä jatkokoulutusta/teemapäivää eri vuodenaikoihin.

On vaikea keksiä kehitysideoita koulutukseen, sillä ainakin silloin Koriolla koulutus oli aivan loistava! Puhkuin intoa silloisessa työssäni monta viikkoa sen jälkeen. Kouluttajat olivat innokkaita ja innostavia. Toisena päivänä välineiden kasaaminen ja purkaminen, kokeileminen ja retki siihen päälle olivat todella hienoja ja opettavaisia kokemuksia.

Kaksikielinen kouluttaja olisi hyvä, että länsirannikko saisi ruotsinkielinen koulutus. Silloin olisi helpompi saada länsirannikko aktiivisempi mukana.

Vastaavaa päivää tai ns. jatkokoulutus-/teemapäivää toivottiin jo silloin ja toivotaan edelleen.

Voisitte tehdä kiertueen eri paikkakunnille ja pitää eri vuodenaikojen teemakoulutuspäiviä ja tuoda näytille mitä kaikkia välineitä on tarjolla.

Tutkimuksen tulosten luotettavuus

Kyselyyn pyydettiin vastauksia Malikkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksen vuosien 2008–2017 aikana käyneiltä henkilöiltä.

Kysely toteutettiin verkossa Webropol-kyselynä, joka lähetettiin Malikkeen verkostopostin sähköpostilistalla oleville henkilöille. Useimmat toimintavälinekoulutuksen käyneet henkilöt ovat liittyneet koulutuksen yhteydessä verkostopostilistalle, muuta yhteystietorekisteriä osallistuneista ei pidetä. Kyselyä markkinoitiin myös Malikkeen verkkosivuilla ja Facebook-sivuilla.

Todennäköisesti kysely ei tavoittanut henkilöitä, jotka eivät ole verkostopostilistalla eivätkä seuraa Malikkeen Facebook-sivustoa tai verkkosivuja. Sähköpostilistalla voi myös olla vanhentuneita osoitteita, mikä on saattanut heikentää tavoitettujen henkilöiden määrää.

Valtaosa vastaajista on osallistunut yhteen valtakunnalliseen tai alueelliseen koulutukseen. Jotkut ovat voineet osallistua molempiin tai sekä kesä- että talvikoulutukseen. Muutama vastaaja on osallistunut oppilaitoksille järjestettyihin koulutuksiin. Joidenkin vastaajien osallistumisesta on jo yli seitsemän vuotta, vaikka noin 50 prosenttia vastaajista oli käynyt koulutuksen vuosien 2016–2017 aikana.

Kyselyyn vastasi 74 henkilöä. Otos oli hyvä ja vastauksissa toistuu paljon samoja asioita, joten kyselyn tuloksia voidaan pitää melko luotettavina.

MALIKE

Johtopäätökset

Kyselyn tulosten valossa voidaan todeta, että Malikkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksella on tavoiteltua vaikutusta!

Koulutukseen osallistuneet vastasivat edistäneensä vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumisen mahdollisuuksia järjestämällä tapahtumia, retkiä ja ulkoilua sekä alueellisia Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksia. He kertoivat myös hankkineensa ja vuokranneensa apu- ja toimintavälineitä vaikeasti vammaisten ihmisten käyttöön.

Kyselyn tulosten mukaan koulutus levittää tietoa ja taitoa. Se synnyttää alueellisia verkostoja ja tukee myös yksittäisiä osallistujia edistämään vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumisen mahdollisuuksia. Tieto muuttuu itse koetuksi kokemukseksi. Koulutusten myötä myös toiminta- ja apuvälineiden hankinta lisääntyy.

Vastauksista voidaan päätellä koulutuksen rakenteen ja sisällön olevan sekä toimivia että vaikuttavia. Koulutus vastaa erittäin hyvin sille asetettuihin tavoitteisiin. Kyselyn vastausten perusteella voidaan todeta, että koulutus lisää vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumisen mahdollisuuksia.

Pohdintaa

On ollut mielenkiintoista saada tietoa siitä, mitä koulutusten jälkeen tapahtuu. Olemme saaneet todeta, että koulutuksen tavoitteita saavutetaan pitkällä aikavälillä, jolloin voidaan puhua koulutuksen vaikutuksista. Suuri osa koulutuksen käyneistä ihmisistä on tehnyt omassa toimintaympäristössään tekoja vaikeasti vammaisten ihmisten osallistumisen mahdollisuuksien lisäämiseksi.

Lisääntynyt tieto, taito, välineiden hankinta ja yhteistyön lisääntyminen sekä verkostojen syntyminen mahdollistavat vaikeasti vammaisten ihmisten toimimista yhdessä muiden kanssa. Ne edistävät myös liikkumista, oppimista, iloa ja uusien kokemusten saamista.

Näin toimien voidaan mahdollistaa vaikeasti vammaiselle ihmiselle osallistuminen ja liikkuminen erilaisissa maastoissa ja olosuhteissa. Tämä puolestaan tuottaa vaihtelevaa liikettä, jolloin hän saa erilaisia liike-, tasapaino-, asento- ja tuntoaistimuksia. Nopeuden ja liikkeen suunnanvaihdosten lisäksi ulkona esimerkiksi tuuli, sade, tuoksut, pakkanen, lumen narske tai hiekan rapina tuottavat monenlaisia aistimuksia ja kokemuksia.

Unohtaa ei sovi myöskään lukuisia tutkittuja tuloksia luontoympäristön vaikutuksista terveyteen ja hyvinvointiin. Tämän raportin lopussa (LIITE 1), on Liikunta & Tiede -lehdestä 52 4/2015 poimittu lista tutkimuksista. Kyseessä on Tytti Pasasen ja Kalevi Korpelan artikkeli Luonto liikuttaa ja elvyttää. He ovat tarkastelleet artikkeleissa luontoympäristössä liikkumisen yhteyksiä hyvinvointiin kvantitatiivisen tutkimustiedon valossa. Artikkelissa käytetyistä tutkimuksista voit halutessasi löytää lisää tietoa aiheesta.

Toimintavälineitä ei tule mieltää ainoastaan liikunnalliseen toimintaan liittyviksi välineiksi. On huomioitava myös niiden sosiaalinen ja psyykkinen merkitys, unohtamatta ihmisten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

YK:n vammaissopimuksen tarkoituksena on taata vammaisille henkilöille kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet, ja se korostaa valtion velvollisuutta toimia oikeuksien edistämiseksi ja takaamiseksi sekä syrjinnän poistamiseksi. Sopimuksen keskeisiä periaatteita ovat yhdenvertaisuus, itsemääräämisoikeus, osallisuus sekä esteettömyys ja saavutettavuus.

Sopimus sisältää artikloita muun muassa vammaisten lasten oikeuksista (art. 7), oikeudesta elämiseen itsenäisesti ja osallisuuteen yhteisössä (art. 19), henkilökohtaisesta liikkumisesta (art. 20), koulutuksesta (art. 24), kuntoutuksesta (art. 26) sekä osallistumisesta kulttuurielämään, virkistys- ja vapaa-ajantoimintaan ja urheiluun (art. 30). Sopimus on ollut voimassa Suomessa lain tasoisena 10.6.2016 lukien.

Tämän kyselyn tulosten valossa on hienoa jatkaa Malikkeen Ulos talosta, pois pihasta -toimintavälinekoulutuksia yhdessä uusien ja vanhojen verkostojen kanssa.

**Malike kiittää
kaikkia kyselyyn
osallistuneita!**

LIITE 1 Tytti Pasasen ja Kalevi Korpelan artikkelin lähteet

Pasanen T. & Korpela K. (2015).

Luonto liikuttaa ja elvyttää. Liikunta & Tiede 52 4/2015, 4–9.

Abraham, A. Sommerhalder, K. & Abel, T. 2010. *Landscape and well-being: A scoping study on the health-promoting impact of outdoor environments*. International Journal of Public Health 551, 59–69.

Alcock, I. White, M. P. Wheeler, B. W. Fleming, L. E. & Depledge, M. H. 2014. *Longitudinal effects on mental health of moving to greener and less green urban areas*. Environmental Science & Technology 482, 1247–1255.

Barton, J. & Pretty, J. 2010. *What is the best dose of nature and green exercise for improving mental health? A multi-study analysis*. Environmental Science & Technology 4410, 3947–3955.

Bowler, D. E. Buyung-Ali, L. Knight, T. M., & Pullin, A. S. 2010. *A systematic review of evidence for the added benefits to health of exposure to natural environments*. BMC Public Health 10, 456–465.

De Jong, K. Albin, M. Skärbäck, E. Grahn, P., & Björk, J. 2012. *Perceived green Qualities were associated with neighborhood satisfaction, physical activity, and general health: Results from a cross-sectional study in suburban and rural Scania, southern Sweden*. Health & Place 18(6), 1374–1380.

de Vries, S. van Dillen, S. M. E. Groenewegen, P. P. & Spreeuwenberg, P. 2013. *Streetscape greenery and health. Stress, social cohesion and physical activity as mediators*. Social Science & Medicine 940, 26–33.

Gatersleben, B. & Andrews, M. 2013. *When walking in nature is not restorative – The role of prospect and refuge*. Health & Place 20, 91–101.

Hartig, T. Mitchell, R. de Vries, S. & Frumkin, H. 2014. *Nature and health*. Annual review of Public Health 351, 207–228.

Jorgensen, A. Hitcough, J. & Dunnett, N. 2007. *Woodland as a setting for housing-appreciation and fear and the contribution to residential satisfaction and place identity in Warrington New Town, UK*. Landscape and Urban Planning 79, 273–287.

Kaplan, S. 1995. *The restorative benefits of nature: Toward an integrative framework*. Journal of Environmental Psychology 153, 169–182.

Korpela, K. 2008. *Ympäristö ja positiiviset tunteet*. Teoksessa: R-L. Punamäki, P. Nieminen & M. Kiviahho (toim.) *Mieli ja terveys: ilon ja muutoksen psykologiaa*. Tampere: Yliopistopaino, 59–78.

Korpela, K. & Ylén, M. 2007. *Perceived health is associated with visiting natural favourite places in the vicinity*. Health & Place 13, 138–151.

- Korpela, K. & Ylén, M. 2009. *Effectiveness of favorite place prescriptions – A field experiment*. American Journal of Preventive Medicine 36, 435–438.
- Korpela, K. Ylén, M. tyrväinen, L. & Silvennoinen, H. 2008. *Determinants of restorative experiences in everyday favorite places*. Health & Place 14, 636–652.
- Lin, B. B. Fuller, R. A., Bush, R. Gaston, K. J., & Shanahan, D. F. 2014. *Opportunity or Orientation? Who Uses Urban Parks and Why*. PLoS ONE 91: e87422.
- Maas, J., Verheij, R. A. de Vries, S., Spreeuwenberg, P. Schellevis, F. G., & Groenewegen, P. P. 2009. *Morbidity is related to a green living environment*. Journal of Epidemiology Health 63 (12), 967–973.
- Mitchell, R. 2013. *Is physical activity in natural environments better for mental health than physical activity in other environments?* Social Science & Medicine 91, 130-134.
- Paronen, O. 2001. *Ulkoilun hyvinvointikokemukset ja esteet*. Teoksessa: T. Sievänen (toim.) Luonnon virkistyskäyttö 2000. Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi, LVVI-tutkimus 1997–2000, Loppuraportti. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802. Vantaa: Metsäntutkimuslaitos, 100–111.
- Pasanen, T. Tyrväinen, L. Korpela, K. 2014. *The relationship between perceived well-being and physical activity indoors, outdoors in built environments, and outdoors in nature*. Applied Psychology: Health and Well-Being 63, 1–23.
- Penedo, F.J. & Dahn, J.R. 2005. Exercise and well-being: A review of mental and physical health benefits associated with physical activity. Current Opinion in Psychiatry 182, 189–193.
- Sievänen, T. & Neuvonen, M. 2011. *Luonnon virkistyskäytön kysyntä 2010 ja kysynnän muutos*. Teoksessa: T. Sievänen, & M. Neuvonen (toim.) Luonnon virkistyskäyttö 2010. Vantaa: Metsäntutkimuslaitos, 37–73.
- Thompson Coon, J. Boddy, K. Stein, K. Whear, R. Barton, J., & Depledge, M. H. 2011. *Does participating in physical activity in outdoor natural environments have a greater effect on physical and mental wellbeing than physical activity indoors? A systematic review*. Environmental Science & Technology 455, 1761–1772.
- Ulrich, R. S. 1983. *Aesthetic and affective response to natural environment*. Human Behavior & Environment: Advances in Theory & Research 6, 85–125.
- Ulrich, R. S. 1984. *View through a window may influence recovery from surgery*. Science 224, 420–421.
- Ulrich, R. S. Simmons, R. F. Losito, B.D., Fiorito, E. Miles, M. A. & Zelson, M. 1991. *Stress recovery during exposure to natural and urban environments*. Journal of Environmental Psychology 113, 201–230.

MALIKE

MALIKE

Osallistumisen mahdollisuuksia
vaikeasti vammaisille lapsille ja aikuisille

Käyntiosoite:
Malike-keskus
Sumeliuksenkatu 18 B 3. krs
33100 Tampere

Kotisivut: www.malike.fi

Olemme osa Kehitysvammaisten Tukiliiton toimintaa
ja toimimme valtakunnallisesti ilman diagnoosirajoja.

Sosiaali- ja terveysministeriö tukee toimintaamme
Veikkauksen tuotoilla.

